

ਜਗਨੰਧਾਦਾਸ ਅਤੇ ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ ਬੀ

ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿਨਹਾ, ਜੇ.ਜੇ. ਸਾਹਮਣੇ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਖਰੈਤੀ ਲਾਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ।

1954 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 140

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਸੀਅਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਮੈਂਟੇਨੈਂਸ) ਐਕਟ (1947 ਦਾ XIII) ਸੈਕਸ਼ਨ 5 (ਬੀ) - ਕੰਮ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਵਿਅਕਤੀ - ਜੁਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ - ਕੀ ਉਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ-ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ (1861 ਦਾ V)- ਸੈਕਸ਼ਨ 29।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1861 ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ, ਨੈਕਰੀ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਮੈਨਟੇਨੈਂਸ) ਐਕਟ, XIII 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਸਰੀਰਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਮੈਨਟੇਨੈਂਸ) ਐਕਟ, 1947 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਕੰਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 23 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 487 ਆਫ਼ 1953 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ 'ਤੇ 1953 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ ਡੀ/1 ਵਿੱਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ: ਐਮ.ਆਰ. ਐਨ.ਐਸ. ਬਿੰਦਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, (ਐਮ. ਪੀ. ਜੀ. ਗੋਖਲੇ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ)।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ: ਮਿਸਟਰ ਏ.ਐਨ. ਚੋਨਾ ਅਤੇ ਐਮ.ਆਰ. ਕੇ.ਐਲ.ਮਹਿਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ-- ਸਿਨਹਾ, ਜੇ.- ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-

ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ 1953 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 487, ਮਿਤੀ 23 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਨੂੰ ਸਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਂਸਟੇਬਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਸ਼ੀਅਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਮੈਨਟੀਨੈਂਸ) ਐਕਟ, 1947 ਦੇ XIII ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ "ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ), ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 30 ਮਾਰਚ, 1953 ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੈਂਪ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗੜਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਹ 1947 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸੰਬਰ, 1952 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੀ ਬਦਲੀ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ, ਕਾਂਗੜਾ ਵਿਖੇ ਜਨਰਲ ਵਜੋਂ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਾਜ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀ; ਕਿ ਜਨਵਰੀ, 1953 ਵਿਚ, ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਜ਼, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਸਿਖਲਾਈ (ਰਿਫਰੈਸ਼ਰ ਕੋਰਸ) ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਕਿ 2 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਰੇਲ ਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ ਦੇ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਆਰਮੈਰੀ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬਿਨਾਂ ਰਾਈਫਲ

ਦੇ ਸੈਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 1 ਵਜੋਂ ਡਿਊਟੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਡਿਊਟੀ ਸੌਂਪਣ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਡਿਊਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਡਿਊਟੀ ਰੋਸਟਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਫੁੱਟ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਉਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2 ਅਤੇ 3 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, 11:30 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਚਨਚੇਤ ਰੇਲ ਕਾਲ ਇੱਕ ਬਿਗਲ ਨਾਲ ਵੱਜੇ ਅਲਾਰਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਲਗਭਗ 15 ਮਿੰਟਾਂ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਜਿਹੀ ਰੇਲ ਕਾਲ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਕਰੀਬ 9:30 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਲਏ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ 2 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਰਾਤ 11:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ। । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਹੇਠ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ, ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੇ 2 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੁੱਟ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ, ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਸਲਾਖਾਨੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਰਾਈਫਲ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਤਰੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪੈਰੀਂ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਡਿਊਟੀ ਸੌਂਪਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਬਹਾਨੇ ਤੋਂ ਪੈਰੀਂ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 2 ਫਰਵਰੀ 1953 ਨੂੰ ਰਾਤ 11-30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 9-30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਬਚਾਅ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 342, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਸਾਰਥਕ ਬਚਾਅ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

“2 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਮੈਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਡੀ.ਆਈ. ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬੈਠਣ ਜਾਂ ਦਫਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ Ex.DE ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਿਖਾਈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਨੇ ਵੀ ਉਸੇ ਦਿਨ 2 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਨੇ ਮੇਰੀ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰ ਪਿਆ ਸੀ। 3 ਫਰਵਰੀ 1953 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੈਂਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਅੱਗੇ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ Ex.ਪੀ.ਈ.ਆਈ. 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਲੱਤ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਸੜ ਗਈ।

ਉਸਨੇ ਜੁਲੰਦੂਰ ਦੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 27 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, "ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪੱਟ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਲੱਤ ਗੋਡੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਲਣ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਲਕੀ ਡਿਊਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। Ex.DW1/D ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਮੇਰੀ ਮੈਡੀਕਲ-ਲੀਗਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਅਸਲ ਦੀ ਨਕਲ ਹੈ।"

ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਤਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਰਥਾਤ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ

ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2 ਅਤੇ 3 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਮੁੜਵੀਜ਼ਨਲ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

"ਇਹ ਐਕਟ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਫਰੈਸ਼ਰ ਕੋਰਸ 'ਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਐਕਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਪਰ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਸੀਅਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ"।

ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਤ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਇਹ ਕੇਸ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਸਾਲ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਇਮੀ 'ਤੇ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ

ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (3) ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੇਠਲੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਉੱਪਰਲੇ ਸਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ:-

ਮਿਤੀ ਸ਼ਿਮਲਾ-2, 20 ਜਨਵਰੀ, 1948।

ਨੰਬਰ 1248-ਐਚ ਕੈਂਪ-48 2075-ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਰੱਖ-ਰਖਾਅ) ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਡੀ./-.. ਨਵਾਬ ਸਿੰਘ,

ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ।"

ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੇ ਇਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਥੋੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

"ਇਹ ਐਕਟ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅੰਦੋਲਨ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ, ਅਸਾਧਾਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੜਤਾਲਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। | ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

"ਕਿਸੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-

(a) ਅਜਿਹੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਬਿਨਾਂ ਵਾਜਬ ਬਹਾਨੇ ਅਜਿਹੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਖੁੰਝਾਇਆ, ਉਹ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਲਈ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, 1861 ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, V ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਰੇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ 2 ਅਤੇ 3 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਦੀ ਰਾਤ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਜ਼ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਜ਼ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਦੁਆਰਾ ਸੋਚੀ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ, ਨੈਕਰੀ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਕੰਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ "ਕੰਮ" ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭੌਤਿਕ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ "ਕੰਮ" ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਜ਼ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਪਰ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕੰਮ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।